

JANURA

Dzień dobry, przypominam o kartkówce z lektury „Zemsta” – udostępniam ją od godz. 10.00 do godz. 16.00.

Lekcja

Temat: „Masz więc byka za jendyka”, czyli o *Zemście* Aleksandra Fredry.

Cel: omówisz świat przedstawiony i budowę utworu.

NacoBeZu:

- znasz elementy świata przedstawionego,
- rozpoznajesz rodzaj literacki i gatunek,
- wskazujesz elementy dramatu.

1. Zanotuj temat lekcji.
2. Konflikty, jakie rodzą się między mieszkającymi w sąsiedztwie rodzinami, nie są niczym niezwykłym i często wynikają z błahych powodów. Nieporozumienia mogą doprowadzić do gwałtownych działań, opartych na złych emocjach, a w konsekwencji stać się źródłem nienawiści i zemsty. Intrygi, nieumiejętność porozumiewania się i prowadzenia negocjacji są często związane ze skrajnie różnymi charakterami skonfliktowanych ze sobą osób. Tę zasadę wykorzystał Aleksander Fredro, tworząc w *Zemście* postaci – Cześnika Raptusiewicza i Rejenta Milczka.
3. Autentyczna geneza utworu.

Zemsta Aleksandra Fredry powstała w 1833 roku, została wystawiona na scenie we Lwowie w 1834 roku. Dzieło opublikowano cztery lata później – w 1838 roku. Utwór nawiązuje do autentycznego konfliktu, związanego z podziałem zamku w Odrzykoniu – miejscu, w którym komediopisarz osiadł po ślubie z Zofią z Jabłonowskich Skarbkową. Połowę zamku Fredro otrzymał w posagu, natomiast druga połowa należała do innej rodziny. Z dokumentów majątkowych tego rejonu wynika, że w XVII wieku w Odrzykoniu toczył się proces między sąsiadami zamieszkującymi dolny i górny zamek: Piotrem Firlejem i Janem Skotnickim. Osią niezgody stały się m.in. rynny zalewające dolną część zamku oraz... mur. Długi konflikt zakończył ślub dzieci przedstawicieli obu rodzin: syna wojewody lubelskiego – Mikołaja Firleja i córki kasztelana połanieckiego – Zofii Skotnickiej.

JANURA

4. Omów świat przedstawiony utworu. Określ:

- czas i miejsce akcji,
- bohaterów,
- wydarzenia.

PLAN WYDARZEŃ

1. Plany małżeńskie Cześnika i Papkina.
2. Papkin w roli swata.
3. Przyjęcie oświadczeń Raptusiewicza przez Podstolinę.
4. Rozmowa i wyznania Wacława i Klary.
5. Bójka o mur.
6. Wacław w niewoli u Papkina.
7. Próba odesłania młodego Milczka przez Cześnika.
8. Przyjęcie łapówki przez Papkina i pozostanie Wacława w domu Cześnika.
9. Postanowienie zakochanych o zwróceniu się o pomoc do Podstoliny.
10. Rozpoznanie przez Podstolinę Wacława jako dawnego kochanka.
11. Wyznanie miłości Klarze i oświadczenia Papkina.
12. Wysłanie Papkina do Rejenta w charakterze posła.
13. Pisanie pozwu sądowego i fałszowanie zeznań murarzy przez Rejenta.
14. Zmuszanie Wacława do ślubu z Podstoliną.
15. Wizyta Papkina u Rejenta i wyzwanie go na pojedynek w imieniu Cześnika.

JANURA

16. Wizyta Podstoliny u Rejenta i zgoda na ślub z Wacławem.
17. Plan zemsty na Rejencie za odebranie narzeczonej.
18. Ślub Wacława i Klary.
19. Zjawienie się Rejenta w domu Cześnika i rezygnacja z pojedynku.
20. Zawarcie zgody między Cześnikiem i Rejentem.

5. Przyporządkuj utwór do rodzaju i gatunku literackiego.

- Jaka jest budowa utworu?

CZEŚNIK

kończąc rozmowę

Dam dowody.

Chwila milczenia

DYNDALSKI

skrobiąc się poza uszy

Tylko że to, jaśnie panie...

CZEŚNIK

Hę?

DYNDALSKI

w małżeńskim ciężko stanie;

Pan zaś, mówiąc między nami,

Masz pedogrę.

CZEŚNIK

Niekontent

Ej, czasami.

DYNDALSKI

Kurcz żołądka.

CZEŚNIK

Po przepiciu.

DYNDALSKI

Rumatyzmy jakieś łupią.

(Akt I, scena 1)

JANURA

- Co jest najważniejsze w dramacie?
- Przyporządkuj wydarzenia do stałych elementów budowy dramatu.

EKSPOZYCJA – ROZWINIĘCIE AKCJI – PUNKT KULMINACYJNY – ROZWIĄZANIE AKCJI

- A. Sytuacja zarysowana w punkcie wyjścia, przedstawiająca główny konflikt i zapoznająca wstępnie czytelnika z najważniejszymi postaciami i problemami utworu. Tworzy wyjściowy układ zdarzeń, z którego wynikają dalsze. ....
- B. Najbardziej rozbudowana część przebiegu akcji, w której narastają zarysowane wcześniej konflikty i problemy. ....
- C. Moment, w którym konflikt osiąga najwyższy stopień wyrazistości, wydaje się nierozwiązalny, a napięcie osiąga swoje maksimum. ....
- D. Końcowy etap przebiegu akcji, będący rozstrzygnięciem konfliktu.....

- Co jest elementem łączącym między punktem kulminacyjnym, a rozwiązaniem akcji?

Perypetia – nagła zmiana losów bohaterów.

Komedia:

- gatunek dramatu obejmujący utwory o pogodnej tematyce i żywej akcji, najczęściej zamkniętej rozwiązaniem pomyślnym dla bohaterów (*happy end*),
- operuje komizmem,
- przeciwieństwo tragedii.

Komedia charakterów:

- jedna z najbardziej rozpowszechnionych odmian komedii,
- obejmuje utwory, w których na plan pierwszy przed akcją wysuwają się sylwetki moralne i psychologiczne bohaterów.

6. POWODZENIA! Czekam na notatki.